

اثر شوک‌های پولی بر قیمت با استفاده از روش FAVAR

مریم همتی*

انتظارات) پویایی قیمت‌های ۱۲ گروه اصلی CPI بررسی می‌شود. بر خلاف مدل‌های خودرگرسیون برداری که به طور وسیعی برای ارزیابی و تحلیل اثر شوک‌های پولی بر اقتصاد مورد استفاده قرار گرفته‌اند، چارچوب FAVAR^۲ برای تحلیل عکس‌العمل گروه‌های اصلی شاخص قیمت مصرف‌کننده کاملاً مناسب است زیرا در این چارچوب با استفاده از مجموعه وسیعی از متغیرهای کلان اقتصادی مرتبط، قادر خواهیم بود عکس‌العمل هر یک از قیمت‌های جزئی^۴ را به سیاست پولی و دیگر شوک‌های اقتصاد کلان بررسی نماییم.

اگر همه قیمت‌های جزئی در پاسخ به شوک‌های پولی به سرعت تعدیل شوند، آنگاه سیاست پولی اثر کوتاه‌مدتی بر فعالیت‌های اقتصادی و بخش واقعی اقتصاد می‌گذارد. بنابراین پی‌بردن به تفاوت پویایی قیمت‌ها در میان کالاها و خدمات مصرفی خانوارها به درک سازوکار انتقال پولی در سطح جزئی کمک می‌کند. به این علت که تغییر در

دستیابی به سطح قابل قبولی از رشد قیمت‌ها به‌گونه‌ای که هم به رشد اقتصادی کمک کند و هم ثبات اقتصادی را به همراه داشته باشد، یکی از هدف‌های مهم سیاست‌گذاران اقتصادی می‌باشد. بنابراین به‌منظور برقراری ثبات قیمت‌ها، توجه به نحوه عکس‌العمل قیمت‌ها به سیاست‌های پولی برای سیاست‌گذاران پولی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، به نحوی که بدون درک صحیح رفتار قیمت‌گذاری و عکس‌العمل قیمت‌ها به شوک‌های پولی، دستیابی به ثبات قیمت‌ها ناممکن است.

مطالعات اقتصادی بسیاری در پاسخ به این سؤال که قیمت‌ها چگونه به شوک‌های پولی عکس‌العمل نشان می‌دهند، واکنش سطح کلی قیمت‌ها مانند شاخص قیمت مصرف‌کننده^۱ یا شاخص تعدیل‌کننده مصرف^۲ را مورد بررسی قرار داده‌اند. در این مطالعه به منظور بررسی اثر شوک‌های پولی بر سطح قیمت‌ها، رویکرد متفاوتی اتخاذ شده و با استفاده از مجموعه بزرگی از داده‌ها که بخش‌های مختلف اقتصادی را پوشش می‌دهد (بخش‌های تولید حقیقی و مصرف و سرمایه‌گذاری، اشتغال و دستمزد، شاخص‌های قیمت، متغیرهای پولی و اعتباری، نرخ برابری ارز، بورس، بخش ساختمان و مسکن، بخش خارجی و

* کارشناس ارشد پژوهشی، گروه پولی و ارزی، پژوهشکده پولی و بانکی.

بدون درک صحیح رفتار قیمت‌گذاری و عکس‌العمل قیمت‌ها به شوک‌های پولی، دستیابی به ثبات قیمت‌ها ناممکن است

شوک پولی اثر تأخیری روی قیمت‌های جزئی دارد و بیشتر قیمت‌ها با تأخیر قابل توجهی به شوک پولی عکس‌العمل نشان می‌دهند

قیمت‌های نسبی تعیین‌کننده میزان تأثیرگذاری واقعی شوک‌های پولی است بنابراین در این پژوهش، عکس‌العمل قیمت‌های جزئی به شوک پولی در دوره ۱۳۶۹:۱ تا ۱۳۸۶:۴ بررسی می‌شود. همچنین این مسأله قابل تأمل است که تورم کل ممکن است به درستی پویایی‌های جزئی و رفتار قیمت‌گذاری در سطح خرد را نشان ندهد همان‌طور که آوکی^۵ بیان کرده است، رفتار قیمت‌های جزئی می‌تواند اساساً متفاوت از شاخص‌های قیمت کل باشد.

واکنش پویای ۱۲ گروه اصلی شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی در اثر شوکی به اندازه یک انحراف معیار پایه پولی برای ۴۰ فصل با استفاده از توابع عکس‌العمل آنی^۶ مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج حاصل از توابع واکنش آنی به شرح زیر استنباط می‌شوند:

- شوک پولی اثر تأخیری روی قیمت‌های جزئی دارد و بیشتر قیمت‌ها با تأخیر قابل توجهی به شوک پولی عکس‌العمل نشان می‌دهند؛

- تفاوت‌های محسوسی میان عکس‌العمل قیمت گروه‌های مختلف وجود دارد. بنابراین، سیاستگذاران بایستی در مورد اهمیت اثرات ناهمگن سیاست پولی بر قیمت‌های جزئی آگاه باشند.

شوکی مثبت پولی، بر تورم گروه‌های خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها، پوشاک و کفش، اثاث، لوازم و خدمات مورد استفاده در خانه، دخانیات و کالاها و خدمات متفرقه تأثیر قابل توجهی داشته است. این در حالی است که شوک پولی بر تورم گروه‌های حمل‌ونقل و بهداشت و درمان، تحصیل و ارتباطات تأثیر ناچیزی دارد. این نتایج توسط مدل‌های قیمت‌چسبیده چندبخشی^۷ قابل توضیح است. بر اساس این مدل‌ها، قیمت‌هایی که اغلب اوقات تعدیل می‌شوند نسبت به قیمت‌هایی که به ندرت تعدیل می‌شوند، بایستی سریع‌تر به هر شوک عکس‌العمل نشان دهند. همچنین با توجه به ضریب اهمیت بالای مسکن در شاخص کل (۲۸/۶ درصد)، بررسی اثر تکانه‌های پولی بر این گروه اهمیت خاصی دارد. یک شوک پولی مثبت پس از حدود سه فصل باعث افزایش قیمت گروه مسکن، آب، برق و گاز می‌شود. اثر تکانه پولی تا حدود

۱۲ فصل بر قیمت این گروه ادامه دارد که نشان‌دهنده پایداری تورم گروه مسکن می‌باشد.

نتایج حاصل از مدل‌های خود رگرسیون برداری که عموماً در مطالعات اقتصادی مورد استفاده قرار گرفته‌اند، چسبندگی قیمت‌ها را به خوبی نمایان نمی‌سازد به صورتی که بررسی توابع عکس‌العمل آنی قیمت ۱۲ گروه اصلی CPI نشان می‌دهد که شوک پولی در دوره دوم بر قیمت تمامی گروه‌ها تأثیر مثبتی بر جای می‌گذارد در حالی که در مدل مورد استفاده در این تحقیق، چسبندگی قیمت‌ها به خوبی قابل رویت است و در بیشتر گروه‌های اصلی CPI، اثر شوک پولی با چند دوره تأخیر نمایان می‌شود.

بر اساس نتایج تحقیق، گروه‌های اصلی CPI بر اساس درجه چسبندگی به صورت زیر طبقه‌بندی می‌شوند:

۱. گروه‌های کالاها و خدمات مصرفی انعطاف‌پذیر: خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها؛ دخانیات؛ رستوران و هتل؛ پوشاک و کفش؛ مسکن، آب، برق و گاز؛ اثاث، لوازم و خدمات مورد استفاده در خانه.
۲. گروه‌های کالاها و خدمات مصرفی چسبنده: تفریح و امور فرهنگی؛ بهداشت و درمان؛ حمل‌ونقل؛ تحصیل؛ ارتباطات.

بنابراین با توجه به نتایج این پژوهش، سیاستگذاران پولی بایستی در سیاست‌گذاری‌های خود تفاوت در درجه چسبندگی گروه‌های اصلی CPI و تأثیر تأخیری شوک‌های پولی بر قیمت‌ها را مدنظر قرار دهند. زیرا امکان دارد تأخیر میان رشد پایه پولی و تورم گروه‌های کالاها و خدمات مصرفی به ارزیابی نادرست سیاستگذاران از پیامدهای شوک‌های پولی منجر شود.

پی‌نوشت‌ها:

1- Consumer Price Index (CPI)

2- Consumption Deflator

3- Factor Augmented Vector Auto Regression (FAVAR)

۴- برگرفته از مطالعه دکترجلالی نائینی، مریم همتی «بررسی اثر شوک‌های پولی بر قیمت‌های جزئی با استفاده از روش FAVAR»، پژوهشکده پولی و بانکی.

5- Aoki (2001)

۶- توابع عکس‌العمل آنی ابزار مفیدی برای تحلیل رفتار پویای متغیرهای مدل، هنگام وقوع شوک‌های غیر قابل پیش‌بینی در دیگر متغیرهای مدل است. بنابراین از این ابزار می‌توان برای تجزیه و تحلیل اثر شوک‌ها بر متغیرهای هدف استفاده کرد.

7- Multi-Sector Sticky Price Models

